

vsakateri novi zarod k novim naporam, k novemu in še močnejšemu napredku spodbuja, to vse je gotovo vse hvale in vse časti vredno, vsaj to je dolžnost vsakaterega naroda, kateri propasti noče, temuč še na svoj prid, za svojo slavo živeti ter med drugimi narodi kakošen časti vreden pomen imeti. Kdor lepoto svojega jezika hvali, mora jo tudi dejansko dokazovati in spričavati, a to storijo Madjari: oni se v resnici trudijo, svoj jezik pravilno, čisto in kar mogoče lepo govoriti in pisati; krasen govor se pri njih mnogo mnogo ceni, a to ne samo pri madjarskih akademikih, temuč povsodi in pri vseh stanovih. Najznamenitejši magnati mnogo na to pazijo, da se njihova mladina krasno govoriti madjarščine nauči ter tako popravi, kar so poprej sami zamudili.

Da pri tem vse hvale vrednem rodoljubji Madjari vendar vse meje pravega razuma prestopajo, da v nekem azijatskem fanatizmu sami sebe obožavajo, edino sebe častijo in molijo, ter v tem zadovoljstvu s samimi seboj se z nekim kitajskim zidom obokoliti hočejo, ta otročja napuhnjenost pa Madjarom mnogo škoduje: prozročuje jim zasmehovanje in zaničevanje ter preziranje še tega, kar je na njih res dobrega, od strani družih večih kulturnih narodov.

Dr. Ahasverus.

Naši dopisi.

Z Dunaja 5. marcija. — Ne morem si kaj, da ne bi Vam poročal, kako potrti so vsi tukajšnji judovski časniki in privrženci zaradi volitev poslancev v državni zbor angleški. Kar mrzlica jih trese! Nova „Presse“ javka, da zdaj ni več rešitve za Turčijo. Stara „Presse“, še zmerom glasilo centralistične vnanje politike avstrijske, pa smatra srečni izid novih volitev na Angleškem za nesrečo centralizmu Avstrijskemu. Volitve niso še vse izvršene, al podoba je, da pade stranka, ki je dozdej vladno krmilo v rokah imela pod vodstvom juda, ki se je prej zval Disraeli, zadnji čas pa poangležil v Beaconsfield, in da pride nasprotna stranka, kateri voditelj je Gladstone, na čelo. Ta zmaga pa pomeni — to se sme misliti — veliko predrugačenje splošne evropske politike. In zakaj? — Zato, ker Gladstonova svobodomiselnost stranka hoče popolno rešitev Slovanov iz jarma turškega in je nevoljnega srca gledala, kako je angleška vlada nasprotovala Rusiji, da ni mogla pregnati Turčinov iz Evrope. Gladstonova stranka je liberalna stranka, a ne v smislu naših „liberalcev“ kakor tudi Disraelova stranka ni konservativna stranka v smislu naših „konservativcev.“ Naj to dvojno angleško stranko razjasnimo v angleškem smislu. Disraelova stranka se zove Forry-stranka, to je, stranka plemenitašev in privržencev starega vladnega kopita na Angleškem, nasproti Whigs-stranki, to je, ljudske stranke, to je, tacihi mož, ki želijo zastareli vladni angleški način odstraniti. Slovani morajo srčno veseli biti, da pride ta stranka do vladnega krmila, zato radovedno čakamo zmage te ljudomile stranke.

U Križevcih 5. travnija. (*Javna zahvala.*) Podpisani smatram si za ugodno dužnost, javno i najuljudnije zahvaliti se blagorodnemu gospodinu Valentinu Rožiču, upravitelju gospositije Lobar, na njegovom revnom i prijaznom podučevanju u raznih gospodarski vježba, za vrijeme od 2¼ godine.

U Križevcih 5. travnja.

Ivan Huponja,

bivši gospodarski vježbenik kod gospositije Lobar,
sada nadvornik na križevačkoj ratarnici.

V Gorici 4. aprila. — Danes je velika svečanost v Marijanu (v Lahih). Na našem Travniku vidimo vsak ponedeljek in četrtek dokaj umetno narejene stole na prodaj. To so Marijanski izdelki. Tudi v Trstu in še drugam se od nekdanj izvažajo Marijanski stoli in se prav po ceni prodajajo. Vendar pa ni mogla domača, tradicijska Marijanska obrtnost meriti se z modernimi izdelki fabriškimi; manjkalo je Marijancem teoretične podlage, primernih mašin in priprav in — kapitala. Zategavoljo je vlada obrnila svojo pozornost na pridne Marijance in segla jim z našo kupčijsko zbornico vred pod pazduho. Obiskal je bil uže predlanskim vladni svetovavec prof. Vilh. Exner Marijan in vsled njegovega sporočila se je napravila tam obrtniška šola, katere vodja bode nek veščak iz Tridenta. Danes se je ta šola s peto mašo in drugimi slavnostmi svečano odprla. Slavnost sta prišla počastiti med drugimi omenjeni g. Exner in namestnik primorski gosp. baron de Pretis, kateri je ta dni obhodil južni del gradiščanskega okraja in ogledal javna dela pri Soči in morji, ki se na državne stroške izvršujejo. — Nenavadno — rekel bi demonstrativno — slovesen pogreb smo imeli tukaj v četrtek dopoldne. Umrla je 30. t. m. 88 let stara mati našega gosp. župana dr. Deperisa. Bila je — če se ne motim — zadnja iz stare plemenite rodovine goriške de Grabic (Grabitz). — Dne 31. marcija je zgorela v Gorici 5letna deklica, katero je bila mati, ko je izšla po opravih, v kuhinji zaprto pustila. Ni davno se je bila enaka nesreča v Solkanu pripetila; in sploh se taki dogodki tako pogostoma pri nas ponavljajo, da ne vem, kaj bi rekel. — Podporni odbor goriški za reveže je nabral do sedaj blizu 9 tisuč gold. — Leta 1867. je nekdo (P.) ubil policijskega stražnika, ki mu je bil prepovedal peti revolucijske pesmi, in tudi enega policijskega uradnika je ranil. Lakota in vest ste ga te dni prisilili, da se je sam izdal sodniji. Obsojen je na 5 let trde ječe. — Obeh liberalnih in več ali manj pohujšljivih tukajšnjih ital. listov „L' Isonzo-a“ in (humorističnega?) „Diavolo zoppo“ je — konec. — Bolehni minister g. baron Horst pride k svoji rodovini v Gorico. Namestoval ga bo g. minister Zemialkovski.

Iz Metlike. — Pri volitvi županstva 20. marcija t. l. je bil za župana izvoljen Feliks Hes, za svetovalce pa so bili izbrani Leopold Gangel, Ferdinand Zaloker, Anton Prosenik in Janez Koren.

Iz Rake pri Krškem. — Pri nas smo imeli volitev županstva 30. marcija ter smo si izbrali za župana Franceta Malenška iz Zaloke, za svetovalce pa so bili izbrani: Martin Šisko iz Zaloke, Martin Jordan iz Rake, Blaž Šribar iz Ardovega, France Metelko iz Dolenje Vasi, Janez Kotar iz Zabukovja in Matija Cvelbar iz Meršečnje Vasi.

Iz Jurjevice pri Kočevji. — Volitev županstva smo pri nas imeli 7. dne t. m., pri kateri smo si izbrali za župana Šimna Pakiža, posestnika in mlinarja v Jurjevici, za svetovalca pa Mihaela Campo iz Laz na Kočevskem in Jožefa Obersterja iz Jurjevice.

Iz Kamnika. — V naši okolici so bile zadnji čas štiri volitve občinskega starešinstva, in sicer: v Paljevčah 29. febr., — v Lahovčah 9. marcija, — v Nevljah 10. marcija — in v Mekinah 21. marcija. Izvoljeni so bili: v Paljevčah posestnik France Podbevšek iz Spodnjih Paljevč za župana, za svetovalca pa posestnika Matija Vavpetič in France Golob iz Gornjih Paljevč; — v Lahovčah posestnik Andrej Pušave iz Lahovč za župana, za svetovalca pa posestnika Janez Urh iz Vopolj in Matija Lipar iz Lahovč; — v Nev-

Ijah posestnik Janez Hočevar iz Nevlj za župana, za svetovalca pa posestnika Matija Plahuta iz Briš in Janez Dolar iz Tučne in slednjič v Mekinah posestnik Valentin Pogačnik iz Mekin za župana, za svetovalca pa posestnika Dragotin Sporn in Primož Kranc iz Mekin.

Trzin 4. aprila. — Pri volitvi 30. dne u. m. v Trzinu so izvoljeni bili: za župana Ivan Ložar, za svetovalca Franc Narobe in Jernej Dimc, — v občini Depalavas (29. dne u. m.) pa za župana Franc Stebe, za svetovalca Tine Colnar in Franc Cajhen — vsi posestniki.

Iz gornjih Ležeč 5. aprila. — Naj bralcem „Novic“ danes naznam, da onega pohotnega petelina, o katerem sem zadnji pot pisal, ni več na naši železniški postaji; odleteti je moral, predno si je mislil — 24. dne sušca, 2 dni po mojem zadnjem poročilu; ni mu bilo dano niti toliko časa, da bi bil svoje perje si dobro skupaj spravil in si ga vsaj malo očistil. Odlaziti bilo je treba prav hitro — in kam? Tje nekam v Istro, v najslabejši kraj, da ondi pokoro dela za svoje grdo petje pri nas, ki smo jako zadovoljni, da smo se ga znebili. Da bi kaj ajdovice imeli, pokadili bi za njim, da ne bi smrdelo po njem!

Iz Gradiša pri Litiji. — Pri volitvi županstva smo izvolili za župana Matija Drakslerja, posestnika in krčmarja v Kopačiji, — za svetovalca pa Mih. Schreya in Franca Goloba iz Gradiša.

Iz Črnega Vrha pri Logatcu. — Pri nas je bila volitev županstva 1. in 2. dne marcija. Izvoljeni so bili: za župana Anton Plešnar, posestnik, krčmar in poštar v Črnem Vrhu, — za svetovalce pa posestniki Andrej Pirc iz Zadloga, Jakob Habe iz Zadloga in Anton Čuk iz Predgriza.

Iz Ljubljane. — C. kr. deželni predsednik gospod Winkler se je v nedeljo zjutraj z Dunaja pripeljal v Ljubljano, kjer je ostal do večera družega dne. Prva pot se ve da je bila do njegovega prednika gosp. viteza Kalline, ki ga je jako prijazno sprejel ter mu v nedeljo dopoldne predstavil načelnike vladnih uradov, potem pa spremil k gosp. knezoškofu, deželnemu glavarju, mestnemu županu, vojaškemu poveljniku itd. Po teh oficijelnih vizitah je popoldne počastil z obiskom dr. J. Bleiweisa, državne poslance in druge stare osobne prijatelje, zvečer je bil v gledališči, kjer se je predstavljala slovenska vesela igra „Strijček“, ki ga je zelo zanimala. Njegovo ljubeznjivo obnašanje, iskreno zanimanje za vse naše deželne zadeve, lepa in gladka slovenščina, katero govori, in vse drugo učinilo je jako ugoden vtis na vse rodoljube, ki so ž njim občevali. V pondeljek zvečer se je po kratkem ogledu naše Ljubljane podal zopet na Dunaj, od kodar se čez kakih teden dni vrne v Ljubljano nazaj.

Gospod ces. namestnik vitez Kallina, ki je preteklo soboto za slovó prejemal deputacije različnih oblastnij, korporacij in društev, se menda pojutranjem podá v Brno na svoje novo službeno mesto.

— (Mestne volitve) za 3. in 2. razred so dovršene, jutri voli še 1. razred. V 3. razredu sta sijajno zmagala oba kandidata narodna: Jože Regali s 176, dr. Drč pa s 175 glasovi, proti nasprotnima kandidata, ki sta vjela le po 47 glasov. — V 2. razredu so zmagali „liberalci“ tako-le: Lašan je dobil 289, vitez dr. Kaltenegger 287, Bürger 281, Zhuber 280 glasov, — narodni kandidatje pa: Grasselli 242, dr. Mošè 241, Fr. Ravnikar 228, dr. Starè 227 glasov. Kako živahna je bila udeležba pri tej volitvi, ki šteje celo armado uradnikov, civilnih in vojaških penzionistov, kaže to, da od 679 volilcev, ki jih šteje 2. razred, jih je prišlo volit 522. Če v pošttev vzamemo gori navedeno armado več ali manj od višje komande

odvisnih volilcev in da so ti proti narodnim kandidatom dobili le večino 47 glasov, je dosto očitno, da moralna zmaga je na narodni strani in da so nasprotniki zmagali le z nekoliko glasovi, na katere je sila odvisnosti pritiskala; taki zmagi je ime „fizična zmaga“, kateri bode kmalu odkljenkalo. Tudi jutri nimamo še upanja zmage. Drugi pot pa si pridržujemo, nesramno lažljivo natolcevanje „Tagblattovcev“, da narodna stranka ni znala gospodariti, pobiti z dokazi, da liberalna stranka o dobrem gospodarstvu ni vredna „die Schubriemen der nationalen Partei aufzulösen“; na stran pustivši, da liberalci hočejo 200.000 gld. zabiti v razvaline koliseja, bomo svetu pokazali ono tiskano „poročilo o mestnem gospodarstvu od leta 1864. do 1867.“, da vidi, kakošni gospodarji so bili narodnjaki proti kateriji liberališki.

— (Iz seje družbe kmetijske 4. dne t. m.) je „Novicam“ došlo sledeče poročilo. Ker v zadnji seji subvencijskega odbora ni bilo dognano, kako naj bi se točno po številkah podprla prošnja za državno podporo deželne razstave s 4000 gld., ki se namerava prihodnje leto napraviti v Ljubljani, je bila v današnji seji ta zadeva po predlogih poročevalca gosp. Murnika s pritrditvijo gospodov zastopnikov c. kr. deželne vlade in deželnega odbora popolnem rešena. — Potem se je pod predsedstvom gosp. barona Wurzbacha pričela navadna odborova seja. Tajnik dr. Bleiweis bere najprej dopis bivšega c. k. deželnega predsednika viteza Kalline, zdaj ces. namestnika moravskega, v katerem slovó jemlje od družbe kmetijske in se jej toplo zahvaljuje za zmerom mu radovoljno skazano pripomoč; — odbor velečenjeni dopis radostno naznanje vzame. — Potem bere dva dopisa, iz katerih je razvidno, da je sl. ministerstvu kmetijstva zdaj prav posebno na tem ležeče, da se povzdigne in razširi domača govedoreja, ker po postavi, ki jo je letos sklenil državni zbor, se ima za ubrambo goveje kuge iz Rusije in Rumunije zapreti meja našega cesarstva, to pa bode to posledico imelo, da iz Rusije od leta 1881. počenši ne bomo dobivali nič goved v Avstrijo in na Ogersko, katerih je dozdej vsako leto na tisoče dohajalo le-sem. V povzdigo domače živinoreje daje sl. ministerstvo družbam kmetijskim v pretres mnogo vprašanj, na katera bode imel tudi naš odbor odgovoriti. — Na Dunaji se je pod načelstvom bivšega ministra kmetijstva grofa Mansfelda ustanovilo društvo v korist kmetijskim in gozdarskim uradnikom (Verein zur Förderung der Interessen der land- und forstwirtschaftlichen Beamten), ki, če onemorejo, podpore potrebujejo. Ker je začasno predsedstvo tega društva odbor naš prosilo, naj razglasi ustanovo tega humaniternega društva, zato bode centralni odbor kmetijskim in gozdarskim uradnikom dotični oklic in dotična pravila rad objavil, če se do njega obrnejo. — Prošnja na novo ustanovljene sirarske zadržuge Podstudorom za denarno pripomoč, ki jo je podružnica bohinjska z dotičnimi pravili vred poslala centralnemu odboru, se toplo priporočena izroči sl. ministerstvu kmetijstva. — Prošnja županstva v Podgori, ki je leta 1869. pogorela in kateri je pogorelo tudi sadno drevje, se ni mogla vslišati, ker družba ne more nič več dreves iz svojega vrta oddati zato, ker jih nima, pa tudi sadna drevesa brezplačno redoma le daje šolskim drevesnicam v poduk mladini. — Dopis mestnega županstva iz Reke, ki želi vedeti, kje bi se dobilo veliko pa dobrega krompirja za seme, se izroči gosp. odborniku Lasniku v rešitev. — O prošnji županstva v Breznici in Lescah, da bi centralni odbor pripomogel, da bi gospodar Jože Vovk na Vrbi za svojega, pri preiskavi meseca svečana ne potrjenega žebca vendar dobil licenco za plemo, centralni

odbor ne more nič storiti, ker po §§. 5. in 6. deželne postave od leta 1874. nikakor ni pripuščeno, poznejše licence dajati. — Za ude v družbo kmetijsko so bili sprejeti: gosp. Jan. Odar, posestnik v Bohinji, — g. Jan. Smukavec, posestnik v Bohinji, — in gosp. Valentinčič, hišni posestnik v Ljubljani.

— (Iz seje deželnega odbora 2. aprila.) V tej seji je kranjski deželni odbor sklenil: da se izpraznjena sekundarska služba v deželni bolnišnici v Ljubljani vnovič razpiše z natečajem do 20. aprila, — da cestnim odborom naroči, da naj na nevarnejših krajih na cestah napravijo svarilne deske (table) zaradi ogibanja srečujočih se vozov, kakor velewa §. 20. cestnega policijskega reda od dne 26. septembra 1874. leta, ki se tako-le glasi: Vsak voz, če posebne razmere ne zapovedujejo izimka, naj se v levo stran ogiblje ter v desno stran naj prihiteva, in brez upora naj se umakne vozovom, kateri ga mislijo prihiteti ali srečati, — da se c. k. okrajnim glavarstvom piše, da gledajo na to, da se policijski cestni red za Kranjsko (dež. zak. 1874. l. IX. del, št. 27. str. 75) izvršuje, — da se vsem županstvom pošlje okrožnica, da postavijo v občinske proračune za l. 1881. tudi primerno svoto za stroške, katere bodo imele občine s številjenjem ljudstva.

— (Premije), katere so se kranjskim razstavljenjem priznale pri pariški svetovni razstavi 1878. leta, so se 30. dne u. m. delile v nazočnosti c. k. namestnika viteza Kalline in c. kr. vladinega svétnika grofa Chorinsky-a. Predsednik trgovske in obrtnijske zbornice g. Aleksander Dreó je pozdravil zbrano skupščino in naznanil, da je trgovinski minister razpustil centralni in pa tudi podružne razstavne odbore, zahvalivši se za njihov trud. Končavši svoj govor je zaklical presvitlemu cesarju „živio“ in skupščina je navdušeno ponovila ta glas. Gosp. ces. namestnik vitez Kallina, poprijemši po tem besedo, je povdaril, da ga veseli pred odhodom iz Kranjske nazočemu biti svečanosti, ko se marljivim možem te dežele delé častna znamenja, katere so si s svojimi pridelki pridobili pred areopagom svetovnega mesta Pariza; pozdravlja premirane o vspehu, kateri je ne le njim, ampak tudi ožji domovini in pa celi Avstriji na čast, in izreka nado, da dobodo ti mnogo posnemovalcev v svojo korist in na pospeh lepe in za razvitek jako pripravne dežele kranjske. Odkritosrčno želeč, da se to vresniči, zakliče obrtniji in obrtnikom kranjskim presrčno: „Bog daj srečo!“

Na to razdeli zbornični predsednik sledeče premije: zlato svetinjo (diplomo) kranjski hranilnici, — sreberno svetinjo in diplomu: ilirski rudarski družbi za živo srebro v Tržiči, Albertu Samasi, baronu Rothschützu, — bronasto svetinjo in diplomu: firmi Terpinz in Česko, fabriki Terpinčevi za napravo lesenih barv na Fužinah, Jožefu Wertheimu na Ojstrem vrhu pri Zalogu, P. Hudoverniku v Kranji; — bronasto svetinjo (diplomo): magistratu glavnega mesta ljubljanskega, Albertu Samassi za bronaste lustre in svečnike, Albertu Samassi za zvonove, Jožefu Wertheimu za olje, — častno priznanje (diplomo): Janezu Kraju v Novomestu, Francu Hajeku v Kamniku, ilirski rudarski družbi v Tržiči, firmi Terpinz in Česko, Francu Steinmetzu v Petrovembrdu.

Razen teh je razstavila ljubljanska viša realka v skupni razstavi c. k. naučnega ministerstva modéle za risanje; za to razstavo jej je bila zlata svetinja priznana. Tudi kranjski muzej je razstavil starinske stvari iz močvirja, katere so bile sprejete v skupno, od dotičnega odbora v Parizu napravljeno razstavo. Ta razstava se je v poročilih častno omenjavala, al za njo se priznanja niso delila, ker se je ta razstava štela med

one, ki so se uže naprej odrekale udeležbi premij. Omeniti je še, da so tudi vevške papirnice dobile zlato svetinjo za razstavo papirja, al ker so te papirnice zdaj združene z onimi v Gradci, kjer je glavno vodstvo, se je to priznanje tudi tam izročilo.

Ob sklepu svečanosti se je gosp. Baumgartner kot zastopnik Terpinčeve fabrike na Fužinah zahvalil v imenu razstavnikov gosp. ces. namestniku vitezu Kallini za častno njegovo nazočnost, zborničnemu predsedniku gosp. A. Dreótu in tajniku gosp. J. Murniku za marljivo pospeševanje udeležva domačih obrtnikov pri tej razpravi.

— Gosp. Jurčič je na zdravji zdatno zboljšán, iz Benetek prišel v Ljubljano nazaj.

— (Pri srečkanji 75 lozov ljubljanskega mestnega posojila), ki se je 2. aprila t. l. vršilo, so bile vzdignene: Štev. 30.193 z dobitkom 35.000 gld., št. 40.349 z dobitkom 3000 gold., štev. 16.229, 16.908, 29.356, 32.012, 37.916 vsaka z dobitkom 600 gold., štev. 1372, 4145, 4556, 4780, 5563, 6725, 7719, 7813, 8081, 8491, 9426, 10.700, 12.007, 12.499, 15.299, 15.719, 16.015, 17.664, 23.098, 23.213, 24.463, 25.987, 26.516, 29.607, 30.653, 31.409, 37.976, 38.132, 38.586, 38.810, 39.181, 39.876, 40.273, 41.062, 41.536, 43.310, 43.812, 44.035, 46.352, 46.818, 47.134, 47.419, 47.520, 48.373, 49.160, 51.821, 52.598, 53.633, 55.074, 55.155, 55.384, 58.615, 60.429, 62.901, 63.576, 63.916, 64.047, 64.337, 64.933, 67.611, 68.082, 68.136, 68.584, 71.956, 72.409, 73.327, 73.575, 74.121, vsaka z dobitkom 30 gold.

— (Gledišna predstava) je bila v nedeljo 4. dne tega meseca obilno obiskovana in se je igra „Striček“ prav gladko vršila; odlikoval se je posebno gosp. Kajzel, pa tudi drugi so igrali tako, da je občinstvo ploskalo jim. Predstavo je počastil tudi novi dež. predsednik g. Winkler s svojo nazočnostjo in je bil prav zadovoljen.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — 6. dne t. m. so se zopet pričele obravnave v zbornici poslancev. Predsedoval je pri seji podpredsednik baron Gödel Lannoy. Po nekaterih drugih rečeh se je pričela glavna razprava o državnem proračunu za letošnje leto. Iz vsega, kar se je danes čulo, se more posneti, da bo razprava jako živahna. V klubu levičarjev ne bode edinosti, kajti nekateri levičarji nečejo Taaffejevi vladi dovoliti denarja, drugi pa stroškov za „skrivni vladni zaklad“ (Dispositionsfond) s 40.000 gold. ne bodo dovolili, ker ta dovolitev bila bi zaupnica ministerstvu; a pomina vredno je to, da je en levičar se izjavil, da bode glasoval za dovolitev skrivnega zaklada zato, ker je sedanja vlada vendar bolja od poprejšnje, in da ne bi hotel pripomoči, da bi zopet prišla vlada na krmilo, ki bi podobna bila prejšnji. Mož je odkritosrčno govoril.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 7. aprila.

Budgetna obravnava se je včeraj pričela; od 47 vpisanih govornikov jih je govorilo 11. Herman je z živahno večkratno pohvalo razvijal program samouprave dežel. Jutri bo najbrže konec debate. Za posebno obravnavo je že vpisanih 106 govornikov. Bismark je izročil cesarju odpoved. Ko bi le res šel!

Popravek. V zadnjih „Novicah“ je na 104. strani v drugem oddelku in 11. vrsti izpuščenih nekaj besedi; stavek se mora namreč glasiti: „Veselil se bodem z Vami v Vaši sreči, žaloval z Vami v britkosti.“